

A flotta kész a felkelésre

36 Október első felében mintegy készülőbe a szovjetek II. kongresszusára, az ország különböző vidékein, városi területi konferenciák, kongresszusok voltak. A helyi szovjet konferenciák határozataikban szembefordultak a kormány politikájával és egyöntetűen követelték a hatalom átvételét.

Fontos szerepet játszott a fegyveres felkelés előkészítésében az Északi Terület munkás és katonai szovjetjeinek október 11–13 között a Szmolnijban megtartott kongresszusa. A tanácskozás megnyitása előtt az 51 bolsevik küldött megismerkedett a KB október 10-i határozatával, Leninnek a fegyveres felkelésről szóló leveleivel. Ezek szelvése határozta meg a kongresszus munkáját, amelyet a Bolsevik Párt katonai bizottságának három kiemelkedő vezetője: Antonov-Ovszejenko, Dibenko és Krilenko vezettek.

Krilenko beszédében nemcsak az ideiglenes kormány, hanem a még eszer-mensevik vezetésű szovjet központi végrehajtóbizottság tevékenységét is ellenforradalminak értékelte és biztosította a petrográdi proletariátust, hogy a forradalmi hadsereg teljesíteni fogja feladatát. Dibenko, mint a Balti Flotta VB elnöke bejelentette, hogy a flotta a kormány valamennyi rendeletét, parancsát visszautasítja, s a flotta bármely pillanatban kész a felkelésre.

A mensevik vezetők azt gondolták, hogy a munkásgyűléseken a bolsevikok majd vereséget szenvednek. Dibenko az egyik fővárosi üzem ezer fős hallgatósága előtt beszélt az éppen lefolyt tanácskozás eredményéről és megkérdezte a jelenlevőket, vajon támogatják-e a flotta matrózait. A munkásoktól igen jó választ kapott. A gyűlés után a mensevik Csereteli letartóztatással fenyegette meg a bolsevik vezetőket.

A felkelés gyakorlati előkészítésében fontos szerepet játszott a bolsevik sajtó. Az októberi felkelés előtt a pártnak több mint 75 újságja, folyóirata volt, s csak a fővárosban és környékén 13. A bolsevik sajtó állandó harcot folytatott a Petrográdban megjelenő több mint 150 polgári, kispolgári bulvárlappal szemben. A párt sajtóorgánumai a szovjetek hatalmát magyarázták olvasóiknak.

Lenin, aki októberben még kénytelen volt illegálisban lenni, október 10–16 (23–29) között (a KB két nagy fontosságú ülése között) fogadta a párt katonai szervezeteinek vezetőit. Lenint különösen örömmel töltötte el ezen a megbeszélésen, hogy a munkások, a vörös gárda tagjainak katonai kiképzése az üzemekben, vagy a gyakorlótereken naponta, rendszeresen folyik. A legapróbb részletek is érdekelték. A pártsejtek milyen kapcsolatban állnak az egyes századokkal; a parancsnok mennyire képzett katonailag? Tisztába van-e az utcai harc stratégiájával? Tud-e autót vezetni? Meg lehet-e bízni a volt cári tisztokban? A jelenlevők nem minden kérdésére tudtak megnyugtató választ adni. Lenin mégis elégedett volt az előkészületekkel. Felhívta azonban a figyelmet arra, hogy a forradalmi odaadás ugyan csodákat művelhet, de ennek párosulnia kell a szakismeretekkel. Lenin javasolta, hogy a fegyverraktárak élére azonnal megbízottakat küldjenek, hisz Kerecskijék is fegyverkezni fognak. A leglényegesebb azonban: létrehozni a Petrográdi Szovjet mellett működő Forradalmi Katonai Bizottságot, mint legális szervet, mely az operatív munkát irányítja.

A Bolsevik Párt Központi Bizottságának október 16-i (29.) kibővített ülésén 19 szavazattal — Kamanjev, Zinovjev két szavazatával ellentétben — elfogadták azt a határozatot, amely valamennyi pártszervezet legfontosabb feladatát a felkelés előkészületeinek meggyorsításában és a felkelés központjainak mindenoldalú támogatásában jelölte meg.

Az örök tűz városa: Volgográd. Talán még ismertebb, korábbi neve, amelyen a háború legdicsőbb lapjain szerepel: Sztálingrád. Aztán a még korábbi történelemben Cári-cin néven ismert. Csodálatosan szép város és még csodálatosabb a történelme. Ott jártam, emlékeimet, ottani tapasztalataimat, érzéseimet szeretném leírni.

Az idén minden évforduló jelentőségét növeli, hogy Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának megünneplésére készülnek világszerte. Itt, Volgográdban azonban még egy világraszóló esemény évfordulóját is ünneplik: huszonöt éve dült itt a második

A halottak hitt csecsemő, Zina. Illetve: Zinaida Petrovna Andrejeva

világháború sorsfordulóját jelentő sztálingrádi csata. Ennek a kettős nagy ünnepre készülődésnek a jegyében történik most Volgográdban minden. A hősökre, a hősi időkre emlékezés áthatja az emberek gondolatait, árad az emlékművek sokaságából, a történelem légkörét sugározza minden épület.

A volgográdi múzeum termeit háromszor jártam végig. Legtöbbet mindig abban a teremben időztem, ahol a nagy csata tárgyi emlékeit őrzik. A sztálingrádi csata kezdetét 1942. július második felétől számították. Most 25 éve, november 19-én fordult a harc helyzete. Ettől a naptól kezdve a németek védekeztek és a szovjetek támadtak. Reggel, 8 óra 50 perckor kezdődött a nagy támadás... Harc folyt, elkeseredett harc, minden házért, minden romért.

A Pavlov-ház — a hősi harcok szimbóluma. Nemcsak Volgográdban, ahol áll, nem csupán a Szovjetunióban, hanem világszerte. A házért vívott 58 napos hősi küzdelem nemcsak úgy él a mai sztálingrádiak, a volgográdiak tudatában, mint a háború része, mint a sztálingrádi csata része, hanem szinte összefoglalása,

Magyar szakemberek szovjet kitüntetése

A Szovjetunió Legfelső Tanácsának elnöksége rendjelekkel és érdemérmekkel tüntette ki azokat a magyar szakembereket, akik aktívan részt vettek a „Barátság”-kőolajvezeték építésében és üzembe helyezésében. A kitüntetettek a következők:

A „Munka Vörös Zászlaja” rendjel: Bese Vilmos, a Magyar Országos Kőolaj és Gázipari Tröszt vezérigazgatója; Vaskó László, a Siofoki Kőolajvezeték Vállalat üzemvezetője.

A „Becsület Jele” rendjel: Antal György, a MASPED Kúkerkedelmi Vállalat igazgatója; Dobán Imre, a Siofoki Kőolajvezeték Vállalat igazgatója; Landler Erzsébet, az Országos Tervhivatal nehézipari főosztályának helyettes vezetője.

A „Hösi Munkáért” érdemérem: Aizinger István, a Magyar Országos Kőolaj és Gázipari Tröszt főmérnöke; Tóth József, a Siofoki Kőolajvezeték Vállalat brigádvezetője.

A „Kiváló munkáért” érdemérem: Asztalos István, a Siofoki Kőolajvezeték Vállalat traktorosa; Környei János, a Magyar Országos Kőolaj és Gázipari Tröszt beruházási osztályának vezetője; Puni István, a Siofoki Kőolajvezeték Vállalat üzemvezetője.

Az 1967. október 14-i keltetési rendeletet Podgornij, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa elnökségének elnöke és Georgadze, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa elnökségének titkára írta alá. (MTI)

Az MSZBT elnökségének ünnepi ülése

A Magyar-Szovjet Baráti Társaság országos elnöksége szombaton ünnepi ülést tartott a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából.

Mihályfi Ernő, az MSZBT elnöke megnyitójában méltatta a Nagy Októberi Szocialista Forradalom világtörténelmi jelentőségét, majd a társaság ideai munkájáról Kristóf István főtákar számolt be.

A Kálvin téri bűntörzset eladogárdája szocialista brigádot alkot. A szocialista brigád tagja Remzso Ferenc is, az áruda fiatal vezetője. Szívesen megmutatja a brigádnaplót, amelyben a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának tiszteletére több pontban rögzítették vállalkozásaikat. Olyan feladatok megoldását tűzték ki célul, amelyek biztos, de egyben nélkülözhetetlen

Szocialista brigád — a jó kereskedelemért

alapjai is kereskedelmünk sikerének: az ipari vállalatokkal közvetlen kiépített kereskedelmi kapcsolat, a gazdag bútortáraszték biztosítása, a vevők gyors, precíz, udvarias kiszolgálása, garanciátlan hibátlan bútorkiadás. Azt is bejegyezték

naplójukba, hogy a Szatymazi utcában épülő raktárkombinátot november 7-e előtt átveszik az építőipartól. Erdekes tervet szeretnének megvalósítani a brigád tagjai: saját maguk egy olyan mágneses talpú bútormakettet készítenek, amelyek

segítségével — kicsinyített alapterületen — lakberendezési tanácsot szolgálnak majd a bolt vásárlóinak.

A korszak, de lelkes szocialista brigád — Tari József, Domonkos István, Orosz Sándor, Papp Dezső, Gánicz Pál, Tasnádi Béláné, és az üzletvezető — jó munkáját dicsérik, eddigi eredményeik, s vállalásaik lelkiismeretes és szigorú betartása.

L. E.

Munkásarcok a jubileumi versenyben

A mester

Mihályné és Vékony János. Mig beszédbe elegyedünk a háromtagú brigád vezetőjével, addig Vékony János veszi át a rönkhasító kezét. Szakértelemmel teszi, jól kitanulta a mester mellett.

S nem ő az első, akiből — mint az üzemvezető is elmondja — szakember lett Szendrei József keze alatt. Egy kicsit pedagógus munka is, amit csinál: legalább 10 szakmunkást nevelt ki ezeideig magának.

Magának? Hiszen éppen ez az, hogy nem magának, hanem végsősoron a gyárnak. Mert az annak a sorja, hogy amikor már megállnak a lábukon, akkor el is kerülnek mellőle, önálló gépmunkásnak. A vezetők örülnek ennek, mert kell a szakértelem. Szendrei József tanítványai nem hoznak ségytén mesterükre.

Pedig ugyancsak kell szorgoskodniuk azért, hogy ehhez a szorgalmas emberhez hasonlóan dolgozzanak. A 140 százalékos teljesítmény sem fehér holló a rönkvágónál.

— Mi a titka?

— Az időt maximálisan kihasználjuk, megállás nélkül megy nálunk a munka —, meg aztán a gyakorlat, például a fűrészek ismerete is nagyon fontos. Tudni kell, melyik milyen fához való, mást adunk a búkknek, a nyárnak, a fenyőnek.

S nemcsak ehhez ért; a gyárban valamennyi gépen dolgozott már, s a kitanult masinákon bármikor helytáll, ha helyettesíteni kell valakit.

A jubileumi versenyben harmadmagával nemcsak jelentős vállalásokat tett és teljesített; mint kezdeményező is nevezetes a trió. Áprilistól az ő versenykiadvásukhoz csatlakoztak a többi ládagyári brigádok is.

Mint munkásor is elismerésre méltó tevékenységet fejt ki Szendrei József. Párttag; régi kommunista s ennek a fogalomnak példamutatásával újra meg újra tekintélyt szerez munkahelyén.

S. M.

November 6-án jubileumi kiállítás nyílik

A Csongrád megyei legújabbkori történelmi bizottság és a Csongrád megyei tanács művelődésügyi osztálya még a tavasszal pályázatot hirdetett a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal kapcsolatos emlékek, dokumentumok gyűjtésére. Ez a dokumentumanyag képezi majd a november 6-án nyíló jubileumi kiállítás anyagát.

A sok beküldött darab közt érdekes és eredeti dokumentumok is találhatók.

Például egy 1917-es bolsevik zászló, amit egy szegedi zászkolós munkás, Horváth Mihály hozott haza annakidején Ukrajnából. Az ő ajánlataként került most a kiállítás tárgyai közé. Sugyan csak egy hadifogoly sapka-simléderében érkezett haza egy róplap, amelyet Szörényi Erzsébet nyugalmazott tanítónő küldött a múzeumba. De láthatók lesznek a kiállításon korabeli fegyverek, jelvények, sapkák, amelyeket a múzeum munkatársai kerítettek elő a megyei múzeumokból, levéltárakból, sőt, a Szovjetunióból, Odesszából. Készül a város makkettje is a pétervári események jelzéseivel. De nemcsak a hősi korszak orosz emlékei láthatók majd, hanem a forradalom hazai, sőt, szegedi jelzései is: láthatjuk, hogy valójában hogyan érződik a forradalom a hivatalos helyek aktáin és a helyi sajtóban.

A Szovjetunió fejlődését bemutató könyvtermésen, művészi reprodukciókon kívül diavetítéssel is bővül a láttnivaló, sőt, Lenin hangját, beszédét is hallhatjuk az érdeklődők. A kiállítás egyik érdekessége lesz a pénzkiállítás, amelynek darabjai a cári időktől kezdve híven tükrözik a nagy átalakulás eseményeit. Szegedi hősről sem feledkeztek meg a kiállítás rendezői — a szegedi nemzetközi harcosoknak, többek között az ismert és kiváló hősnék, Zarecsnyiknak is emléket állítanak.

A múzeum a Horváth Mihály utcai képtárában nyíló kiállítás „tematikailag” egyébként három részre tagolódik: a Nagy Októberi Forradalom eseményeit mutatja be a gazdag fénykép- és dokumentációs anyaggal, külön teremben kap helyet a Szovjetunió 50. éve című, valamint Szeged testvérvárosát, Odessza történetét bemutató kiállítás.

CSABA IMRE

Riportsorozatunk az 50 éves Szovjetunióról

A Pavlov-ház

jelképe az egésznek. Mégis, a ház történetét nálunk kevesen ismerik. Pedig Jakor F. Pavlov, vagy ahogy ott mondják: a „Pavlov-ház gazdája” tavaly nálunk járt és a Veszprémi Fémfeldolgozó egy kiváló brigádja akkor fel is vette a nevét.

Pavlov elvtársat Volgográdban hiába kerestem, ő most Novgorodban él. De találkoztam a ház akkori parancsnokával, Ivan Filipovics Afanaszjev gárdahadnaggal. Papírt, ceruzát vett elő, és rajzolt.

— Nos, nézze: ez itt a malom. Az az épület, amelyet emlékeztetőül meghagytak leromboltan. Akkor még nem volt ilyen. Ez itt mögöttem a Volga, előtte egy raktár — és a ház, amelyet mi védünk. Ezek a házak itt, amelyeket jelölök, már a németek kezén voltak. És aztán elbeszélése nyomán meglevőnek a 25 évvel ezelőtti napok...

A pincében civilekkel is találkozott.

— Harmincketten vannak — jelentette Pavlov örömszer. Öregek is, gyerekek is. Van egy csöppés, talán két-hónapos. Nagyon rossz állapotban...

Az ellátás azonban egyre nagyobb gondot okozott. Különösen a civileké. A csecsemő állapota válságos

Pavlov gárdaőrmeester huszonöt évvel ezelőtt, a lerombolt Pavlov ház előtt és Afanaszjev elvtárs

volt. Veszélyes vállalkozás, mégis így kellett dönteni: el kell hagyniuk a házat, átkúszni a malomig, és onnan tutajon észrevétlenül átvezetni a Volgán. Ott már biztonságban lesznek.

November 3-án este összecsomagolták, amit kúszva, a hátukra kötte elvihettek. Az indulásra ájtott a malomból Zsukov főhadnagy, a zászlóalj parancsnoka is. Egyenként indultak, külön-külön a gyerekek is. A gyerek sápadt volt és gyenge. Nem kellett tartani tőle, hogy fel-sír az úton.

Tudom, ha az újság hasábjain beszélgetni lehetne, önök most megkérdeznék:

— És a kislánnyal mi lett? Életben maradt? Nem mulasztottam el én sem megkérdezni. De szá-

mítottak is vendéglátóim a kérdésre.

— Tessék, kérdezze meg tőle!

Mint a tündérmesékben, úgy történt minden. Eljött a kis Zina is. Illetve... Zinaida Petrovna Andrejeva. Hiszen már asszony!